

ЧАСОПИСЬ
для
руських родин.
Виходить щодня
крім днів по-
недільних і святых.

БУКОВИНА

Редакція і адміністрація в Чернівцях ул. Петровича ч. 2.
Передплата
10 зр.

Султан а наш цїсар.

Торги в Царгороді що до згоди між Туреччиною а Грецією тягнуть ся довше як ціла грецько-турецька війна. Як перед тим Греція розписувала листи та відозви до цілої Європи, хочаби єї перетягнути на свою сторону, і писала без успіху, так тепер Туреччина апелює до монархів Європи, щоби признали їй більші користи з єї побіди над Греками — але також безуспішно. Ціла Європа треває у згоді що до грецько-турецької справи і як не хотїла допустити до безправного знасиля Турків, так тепер не позволить на покривдене побіджених Греків.

Цар російський відносив ся два рази до султана, щоби его склонити до уступок. Значїне, яке приписували царским письмам не справдило ся, бо порта не хоче уступити від свого жаданя, загорнути Тесалїю аж по ріку Пенейос та гляділа попертя у других європейських монархів, щоби осягнути свою ціль. Она видала обїжник до європейських держав з поминенем амбасадорів держав, що ведуть переговори в Царгороді; в тїм обїжнику старала ся порта переконати держави, що она мусить домагати ся розширення границї Туреччини по ріку Пенейос так з огляду стратегїчного як і для вирівняня страт, які понесла через війну. Розширення того примушена порта домагати ся під пресїєю ошії цілого турецького народу, котрий готов викликати неспокої, коли-б порта зрєкла ся користий тяжкого кровавого бою, визваного самим ворожим

напастиком. Заразом підбурили штучно царгородську товпу до демонстрацій против амбасадорів, так що амбасадори мусїли зарядити способи осторожности для власного безпеченьства.

Але ціла ся акція не принесла портї жадного хїсна, бо держави навіть не відповіли портї і не дали своїм амбасадорам в Царгороді жадних нових інструкцій. Через те переговори угодові осїли, як то кажуть, на пієку, бо амбасадори не вдавали ся вже дальше в перєсправі з портою. Султан взяв тепер сам ініціативу і зателеграфував просто до німецького цїсаря з просьбою, щоби приглянув ся жаданям порти що до установленя грецько-турецької границї, які порта зложила в міністерствї заграничних справ і зволив підперти їх в європейскім концерті. Цїсар Вільгельм відповів чємно, що пригляне ся тїм жаданям, але не прирїк своєї помочи для їх підпирания. Отже султан звернув ся знов до нашого цїсаря з подїбною просьбою. Наш цїсар відповів дуже прихильно і сердєчно але заразом рішучо: „Щира і льояльна приязнь, яку маю для Вашої Величності і на котру Ваша Величність відкликете ся в теперїшних усївах з повним правом, застає мене дорадити Вашїй Величності у Вашім власнім інтересї і в інтересї Вашої держави таки зараз заключити мир з Грецією на підставі условїй, котрі сформулували послї держав в Царгороді. Лїнія границна, яку визначила комісія військових знатоків відповідає основї стратегїчної ректифікації, котру Ваша Величність приняла на самім початку і становить разом з другими усївами мира максімум признань, що

їх признав справедливыми концерт великих держав; він стоїть кріпко і згідно при своїх ухвалах і стремить передовєїм до того, щоби виробити таке положєне, котре давало би Європі певну запоруку мира і супокою. Тому прошу Вашу Величність піддати мою раду зрїлій розвазі і при тїм користаю з нагоди, щоби Вашїй Величності поновно передати вираз моїх чувств, високого поважания і правдивої приязни.“

Ся відповідь нашого цїсаря найшла широкий відгомїн і загальне признанє в цілій Європі і показала недвозначно султанови, що всякий опір і всякі ключки царгородської порти не здадуть ся нїнащо, а держави європейскї установлять мир на Балканї на справедливих і твердих основах.

Як доносять газети, султан звернув ся ще до президента французької рєпублики з телеграмою о помїч в справі установленя ріки Пенейос границєю. До тепер ще не дав відповіді президент Франції, бо він не може видати єї власновільно. Над відповідню ведуть ся наради габїнету, але очевидно, що она не подасть султанови жадної надїї на зміну дотеперїшного поступованя європейского концерту.

Збіжєві біржи і посередники.

Не від нинї і не від вчєра жалують ся хлїбороби на то, що цїни збіжа дуже низькі, так що не то нема на нїм зарїбку, але навіть і весь захід майже вже не виплачує ся. Яка тому причина?

— „Люди подобни монетамь, которїи должно принимат по курсу а не по соотвѣтствующой ихъ вѣсу цѣнѣ.“ —

1871-го р. — „Завистники на что не взглянуть, Поднимуть вѣчно лай; А ты своєю дорогою ступай, Полають да остануть.“ —

— „Рыба ищет, гдѣ глубше, Человѣкъ, гдѣ лучше“, і т. п.

Мова Глїбовицького, взявши від 1866-го р. чим раз більше твердне, так що нарештї в 1871-ім р. переходить вже всяку мірку твердоти; він пише, о скілько сам уміє, по московски. Се бачимо ось в яких разях: „Послѣдніє дни жизни Меѳодїя“, — „Грамматическія упражненїя въ старославянскомъ“, — „Первіє князья на Руси“.

Такі теми ставив він ученикам до обробленя; очевидно, як сам писав, так вимагав, щоби ученики писали. Ба навіть таке слово як Львів перекручує він на „Львѣгородъ“ в темї: „Овлѣднїє Львѣгорода Казимиром.“ З того ясно виходить, що Глїбовицький старав ся учити „русской“ т. зн. московскої а не руської мови; руська мова у него не находила помилкованя і ласки, у него вона лиш „малоруській языкъ“ (гл. Програма за 1865-ий р.), як єї між Русинами нїхто нїколи не називав і не називає.

19)

Буковиньска Русь.

Культурно історичний образок.

Написав

др. Ст. Смалъ-Стоцкій.

(Дальше.)

Сумні часи настають тепер для науки руської мови в черновецькій гімназїї. Глїбовицький або не узнавав зовсїм нової руської літератури або єї нічого не знав, бо супроти виразних слів обовязуючого плану науки не вчив він єї той один рік, в котрім мали ученики з нею познакомити ся — VIII-му класу заповняв він розбиранием старих памятників. Так 1866-го р. учив він в VIII-ій класї через цілий рік „Слово о полку Игоревї“, 1867-го р. так само „Слово о полку Игоревї“ і „Поученїє Володимира Мономаха“, а 1869-го, 1870-го і 1871-го р. читає в V-ій, VI-ій і VII-ій класї все лиш Несторову літєпись після виданя Міклошїча, а в VIII-ій класї також Несторову літєпись, крім того „Слово о полку Игоревї“ і также ще учить „історїї літератури 11-го, 12-го і 13-го віку¹⁾“ (після Шевирєва, гл.

1867)! Рїч ясна, що ученики, котрі були в тих роках у висшїй гімназїї, крім Несторової літєписи, з руської літератури нічого більше не читали і про нічо більше не чули: читати-ж через 4 роки все лиш Несторову літєпись — се страшно і подумати, як се мусїло убиваючо впливати на молодечий ум учеників! В задачах меньше бачимо тем з історїї руської літератури і історїї Руси, а коли й є яка, то все лиш з найстаршої доби. Зате залюбки дає Глїбовицький ось які теми: „Упражненїє въ писанью глаголицкою азбукою (1866-го і 1867-го р.)“, „упражненїє въ старословенскомъ склоненїи“, „упражненїє въ старословенскомъ спряженїи (се правильно що року)“ і т. п. На загальні-ж теми дає пояснїтя понайбільше московскї (великоруськї) пословицї і прислївїя як пр.:

1868-го р. — „Кому хочется много знатъ, тому не надобно много спать“; — „Орламъ случается и ниже куръ спускаться, — Но курамъ никогда до облакъ не подняться“.

1869-го р. — „Гордымъ быть, глупымъ слыть“; — „На себя ронци а не на случай и перестань жаловаться на товаришей“; —

— „Кто хвастаетъ, тому и море по колїна“, —

¹⁾ Гл. відповідні програми Черновецької гімназїї.

Причина тому передовсім збіжіві біржі. І у нас в Чернівцях є така біржа при поштової уличі, де цілий день божий снують ся чорні халатники та „ногують курси“. Ті курси т. е. ціни збіжа по світових ринках стоять в цілком противнім відношеню до користий краю а передовсім рільників. Як добрий урожай, як рільник тішить ся з плодів своєї тяжкої праці, то на біржі тогди суятять ся і нарікають, бо тогди нема попиту на біржі за збіжем. Біржевики старають ся тогди штучно обнизити ціну збіжа так, що рільник, котрий мусить продавати збіже, щоби заспокоїти свою грошеву потребу, мусить збувати его за безцін і не має користи з плодovitого року. А як випаде голодний рік, коли рільник журить ся і надкає, тогди ликують біржевики і штучно підносять ще вище ціни збіжа та по тих цінах розпродують засоби своїх шпихлрив, що їх наповнили в урожайних роках. Найбільше визискує рільників т. з. торговля на речинеш. Біржевики закупають плоди землі, коли ще збіже на нині, розуміє ся, по дуже низькій ціні. У більших властителей се дуже прийнятій спосіб а продають так часто з нерозваги але часто і з потреби, щоби на переднівку роздобути грошей на живна. Майже третя часть усього збіжа дістає ся таким способом у руки біржевим торговельникам і приносить для них величезні зиски зі стратою для рільника.

В Німеччині виступили рільники против такого визиску і по довгих старанях довели там того року до зміни біржевого закона. Іменно мали бути вибрані до біржі також заступники рільників, щоби боронили своїх інтересів. Се не було в смак біржевикам і вони заклали собі другу біржу в Берліні, котра мала розбити зреформовану, біржу правительственну. Треба було знов довгих старань зі сторони рільників, щоби спонукати правительство, розв'язати сю нову змову богатих спекулянтів. Так в Німеччині мають рільники бодай сякий-такій вплив на біржу і можуть підпомагати через неї всякі спілки рільників при великих доставах збіжа і т. д. Але у нас в Австрії біржа виключно в руках спекулянтів-жидів. У нас заходить пекуча потреба реформи збіжіві біржі. Та у нас мало свідомих рільників і нема жадної організації між ними, тому терплять того рака рільничої господарки. Але скорше чи пізнійше рільники австрійські мусять сполучити ся, щоби зажадати реформи збіжіві бірж, що визискують їх працю та їх доробок.

Як у більших розмірах визискують біржи, так в меньших розмірах визискує посередник нашого хлібороба.

Середній і малий господар з малою кількістю свого збіжа не може іти безпосередно

до великого торговельника, не може свого збіжа продавати ані млинам ані броварам, не може приступати до доставки для войска, отже мусить конче відносити ся до посередника; той збирає збіже малою кількістю, чистить его і сортує та продає відтак дальше. Малий господар не може чекати, аж ціна підскочить; він мусить більшу часть свого збіжа зараз по живвах продавати, щоби заспокоїти всі свої потреби, отже іде до посередника, а той тогди платить так, як сам хоче. Ціна збіжа зависить тогди від волі посередника. Не господар установає, по чому має платити ся збіже, але той посередник. З того виходить, що аби піднести ціну збіжа, треба конче позбутися посередників. А щоби позбутися посередників мусять і повинні наші господарі самі брати ся до торговлі збіжем. Для наших господарів, що правда, єсть то річ досить трудна, бо раз треба до такої торговлі капіталу, а відтак і треба знати ся на ній та бути чоловіком письменним. Серед наших відносин досить трудно вдіяти що против тих посередників в торговлі збіжіві. А однак і тут далось би щось зробити при спільній помочи; найтруднійший лиш сам початок. Коли розходить ся о капітал, о котрий у нас досить трудно, то можна би его придбати при помочи спілки; моглиби зложити ся на него кількох або й кільканайцять господарів. Впрочім на перший початок не треба би конче і великого капіталу, можна би зачинати і з малим.

Труднійше знайти людей, котрі би могли займатися такою торговлею, людей письменних і маючих охоту до торговлі. Але й тих вже можна би знайти; суть вже у нас тут і там настільки письменні господарі, що могли би вести рахунки потрібні при такій торговлі, і котрі би знали, як обходити ся зі збіжем на складі, як его чистити і сортувати, коли і де добре продавати і т. п. В спілці такій досить, коби лиш було один, двох таких людей. Все би дало ся зробити, далось би побороти всі труднощі, лиш коли-б до такої роботи у наших людей було бодай трохи відваги і підприємчivosti. Отсе по нашій думці найважнійша річ. О ту відвагу і підприємчivість у нас все розбиває ся. Коли нашого чоловіка заставити до якої роботи то він буде робити як віл; але коли ему треба би самому брати ся до неї, то ему брак охоти і відваги. Він приступає до неї зі страхом і з непевністю себе, а тогди вже напевно можна сказати, що она ему не удасть ся. Отже що на то робити? Треба заодно людям класти в голову, щоби брали ся до торговлі збіжіві, щоби набирали до неї охоти і відваги. Ми би радили ось що: Нехай наші письменні господарі часто думають о тім, як би взяли ся до тої торговлі, нехай одні другим додають охоти і відваги, нехай котрийсь один

відважнійший і рухливійший шукає собі спільника; нехай радить ся з ним і шукає способу як би взяти ся до тої торговлі, а відтак нехай оба укладають собі план. Коли би двох, трох охотних до того господарів знайшло ся в однім селі, нехай шукають дальших спільників в другім селі і з тими знов радять ся та укладають плани. З такої ради, з такої обміни гадок все-таки щось вийде. Лиш не треба на то забувати. Чим частійше будуть відбувати ся наради, тим скорше щось з них вийде, а спільними силами можна буде дати собі раду і побороти всі труднощі. Святі горшки не ліплять — а кождий господар, хоч і не був ніколи торговельником збіжа з фаху, то преці сам мусів нераз продавати і купувати збіже, отже все-таки бодай трошки знає ся на тім. Практика научить его більше, скоро лиш сховає затишя до неї. Для того то тепер, коли надходить пора живн, пригадуємо нашим господарям: Не забувайте на торговлю збіжем! Скоро возьмете ся самі до неї, то позбудете ся тих посередників, котрі вас тепер нищать, а тогди піднесе ся і ціна збіжа, бо ви будете єї установаляти а не ті посередники.

НОВИНИ.

Чернівці, дня 13. липня 1897.

Вісти церковні. Опорожнену парохію в Шипинцях отримав парох із Садагури Конст. Микитович. — Професор релігії при учительській семінарії Ілія Бендас і катехит народних шкіл др. Орест Понескул іменовані протоіереями.

Аванс в школах середних в Австрії. Сей рік приніс більше, як звичайно, число іменовань в школах середних. В цілій Австрії іменовано 102 сталих професорів (між ними 4 катехитів), 18 провізоричних учителів і 78 суспендентів іменовано дійсними учителями (між ними 10 катехитів) а 16 суспендентів провізоричними учителями. Крім того має бути з кінцем серпня обсаджених ще 25 місць учительських.

Теодора Ковалева старовірця коло Тирасполя в Росії, що з релігійного фанатизму замурував кільканайцять осіб живцем в пивницях, засудили в адміністраційній дорозі на постійний побут в однім з найдальших російських монастирів.

Шкільництво в Галичині. Де нема зорганізованої школи, там часто наймає собі громада сама „пана учителя“ за кількадесят зр. річно, щоби діти не туманіли без науки. Але що такий „учитель“ може навчити добазуе най-

На сю перемену в самім Глібовицкім і взагалі на перемену в поглядах тодішньої рускої суспільности на рускість і єї цілі, головно-ж на руску мову великий вплив мали події 1866-го р. В сім році побили Австрію Прусакі під Садовою, (Königgrätz) а галицким політикам руским з давньої Погонинської колонії привиділось вже навіть, що Австрія розпадає ся в шматочки і тоді то набрали вони відваги дати вираз своїм правдивим думкам і оголосити в „Слові“ маніфест, що „руські Галичани і Українці — з Москалями один і той сам нарід, що всі разом становлять по походженю, історії, вірі, мові і літературі одну і ту саму націю¹⁾. Австрія вправді не розпала ся і Галичина не опинила ся, як сего бажав собі дехто, під „руським“ царем, але Глібовицкий яко Галичанин уяг зовсім поглядам галицко-„руським“ політиків, оставав завжди під впливом „Слова“²⁾, і ті погляди старав ся заціпляти в буковинську молодіж. На стежці, котрою Глібовицкий пустив ся, повів его дальше московский славянофіл Ст. Шевирев (Історія рускої словесности преимущественно древней), після котрої він учив своїх учеників рускої літератури; в тих думках піддержував его „одномишленник“ Іван Браник, що

¹⁾ Гл. Шипина и Спасовича. Історію славянских литературь т. I. 419.

²⁾ За часів Глібовицкого редакция „Слова“ і Площанський посилають різні книжки до бібліотеки гімназіальної.

від 11-го вересня 1865-го р. став професором в черновецькій гімназії, а зносини з консулатом російским певно нічим не причинили ся до того, щоб справити хибні поняття. Маючи захохоту в „Рускій Бесіді“, котра від початку (1869) ступила на „тверду“ дорогу, а будучи яко учитель рускої мови в гімназії без всякого надзору, позволив він собі нарешті замість рускої мови учити „настоящаго русекаго языка.“ Сї его змаганя як найяскравіше виступають в 1871-ім р. т. зн. саме в пору, коли між галицкими партиями суперечка дійшла до крайних границь і на загальних зборах „Рускої Матиці“¹⁾ вибухла отвєрта вражда.

В такій науці треба глядіти жерела ріжних фраз о „історических началах“, „тысячелѣтію“ і т. п., які тепер часто чути від колишних учеників Глібовицкого, хоть звісно, поза тими фразами страшна порожня, бо і ціла его наука була без змісту; в такій науці треба глядіти поясєня, чому загал рускої інтелігенції, що вийшла зпід руки Глібовицкого, або зовсім байдужний до народних справ, до рускої мови і єї літератури, або навіть ворожо відносить ся до всяких народних змагань і йдучи за своїм учителем про-

¹⁾ Гл. Литературний Сборник издаваемый Галицко-руською Матицею 1870. Отчетъ засѣданія общаго собранія членовъ Галицко-руської Матиці, отбывшаго ся на д. 27 Августа (8 Сент. 1870) стр. 126, 127, 132.

повідує єдинство культурне і літературне Руско-України з Москвою; в такій науці треба глядіти причини, чому тота верства рускої інтелігенції відвертає ся від теперішности, від дійсности і або жне ідеалами Володимира Великого, Володимира Мономаха і другими старими ідеалами, що не мають з теперішністю нічого спільного, або буває фантазією в незмірній, безграничній, єдиній, самодержавній, православній Русі і таким чином стає безхосенним членом теперішньої рускої суспільности.

Тую деморалізуючу і руйнуючу роботу Івана Глібовицкого серед тодішньої молодіжи гімназіальної підперла ще одна нещасна обставина. Безпримірне і безглядне перетягуване православних Русинів до Волохів, яким займав ся ревно і запопадно православний катехит висшої гімназії о. Калиновский, викликало у деяких учеників Русинів відпорну силу. Крім того природне почуте народне з розширенем світогляду через науку чим раз більше свідрувало в сеці, і не в одного з молодих людей рвало ся, щоб виявити ся якимсь ділом тим більше, що молодіж руска бачила, або радше чула про такий вибух почуття і самосвідомости народної серед старших Русинів — про заснованє товариства „Рускої Бесіди“ в Чернівцях 1869 р. Так отже і ученики Русини з висшої гімназії почули потребу пригорнути ся тісніше один до одного, сполучити ся до купи в якесь одно тіло, щоб тим зорганізувати відпорний рух, а также щоб взаїмно у

лучше письмо такого „приватного пана учителя“, яке він написав до місцевого пароха, хотючи ему зложити свою „програму“ будучої діяльності на полі народної просвіти.

„Повѣтъ Золочѣвскій“. Галична Х..... 22 10 двіа 1894 Шкела Лудова Ф. Х..... Прозба. Пырыпашаю Ке'андза Дзіекна Дзіекна руского за таке пы'мо зле. Тепер пышо як маю учыты вѣсх дѣтый. Напрыклатъ. І кляса першій одѣлъ повына знаты насамперетъ. Шчодену молитву. други. читаты ropolsky pisać rachować II кляса полекъ рускѣ чытаты пысаты раховаты оповѣдаты і свое Село описаты чѣм ся займуют якѣм рѣмѣслемъ. III. кляса повына знаты добре кате-хѣз і бѣблютку потѣм чытаты по польскѣ ы по-рускѣ пысаты добре цѣлыі Край Мѣста Сѣла Горы долины знаты добре II повѣтъ Золчѣвскій описаты чѣм ся займуют якѣм рѣмѣслемъ ы де яка земля ы свое рѣмѣсло ы дѣвчата тыш так-само. Хлопцѣ мають знаты фѣзыку рух вногах й вруках вѣсѣмъ. Школярѣ повыны знаты ак старшыму ушановаѣе даты як йемы слово даты. Ивѣѣ добре попольскы й порыскѣ Спѣваты амѣнъ. Учытел Ян Мосцѣцъ Ich lereu wenig deutsch X. Фм. lessen und schreiben seine die aufgaben, ich mein das Haus numero 40. dreisigsten.“

Бідний „учитель“, бідні діти, бідні батьки, бідне село і бідна Галичина!

Наші гостинці стають небезпечними від нападів ріжних опришків. Недавно тому напали якисъ три бурлаки на черновецкого купця, що ѱхав сам візком, запряженим одним конем. Напад став ся заледво півтора милі від Чернівців і не пізно в ночи бо о 10 год. Один з бурлакѣв хопив коня за зубила, але купецъ нагнав коня, так що той скочив на напасника і потратував его а сам вирвав ся і спас свого пана своїми скорими ногами. — Знов під Терешенами напад хтось на Мотя Остфельда, коли він ішов за фірою, повалив его на землю і почав душити. На щасте надіхали з заду фіри і сполошили розбишаку. За ним слідить тепер жандармерия. — Вчера знов дали знати то магістрату, що на передмістї Горечї лежить убитий чоловік. Комісія найшла парубка Воронку із села Горечї тяжко покаліченого. Позашивали ему рани і занесли до поблизької хати, а там зізнав Воронка, що его побили так два горечаньскі парубки зараз таки під містом на продовженій рускій улиці. Розбишаків вже увязнено.

Нове стрільне оружє для войска. Значний фабрикант оружя Мавзер в Берлинї зладив пістолї і карабіни, що маючи шість, десять або навіть дваццять ладунків не лише становлять т. зв. оружє репетирове, але по відданю першого вистрїду самі набивають ся і без всякої помочи стрїляючого суть готові до нового вистрїду. Письмо генерала Вілає п. назв. „Мавзера само-

нали“ дає близші поясненя що-до нового оружя, захвалюючи его певність, тревалість і доси вже випробовану скучотність, котра при дальшїм усовершеню представляє далекоюглі надїї. Цївка і замок суть так уставлені, що протидїланем сили пороху при вистрїлі подають ся о пів широкости пальця назад, відчиняють своїм натиском скуєний замок, викидують останок вистрїленого ладунку, а пружина всуває рівночасно новий ладунок до цївки, зачинає ся замок, котрий разом з цївкою приходить знов на свое відповідне місце. Все то дїє ся з такою скоростію, що в першій секундї шість до сїм цїльних стрїлів можна віддати. Тим способом є можливість при першій виправі стрїляючого таким самопалом о шести набоях віддати в одній мінуті шістьдесят до сїмдесят вистрїлів, самопалом о десяти набоях вісімдесят, а о дваццяти набоях девятьдесят вистрїлів. Тагар наладованого карабіна о десяти набоях виноєть лиш 2 кільограми. Коли ті подрїбности вірні, то нове оружє перевысшає скоростію, легкостію і скучотністю всї дотеперішні оружя ручні.

Біциклї подешевіють. Після найновїших вістїй з Нью-Йорку картель американьских фабрик біциклів розбив ся. „Pore-Compagny“ обнизила цїну машин „Columbia“ з 100 на 75 долларів. Іншї великі компанїї підуть певно в еї слїди. Почала ся завзята борба конкурєнціна. Деякі більшї фірми задумують продавати навіть по цїнах фабрикантї, аж поки конкурєнція не буде придавлена. Тимчасом спадок цїн подвоїть нехибно число аматорів колового спорту. Супроти сего також австрійскі фабрики біциклів будуть мусїли цїни поважно обнизити, щоби видержати конкурєнцію американьских і англійских фабрикантїв.

Дивна ростина. В Ассамї, Деканї і на цїлїм побережї Браманутри (англійскі посїлости в Індїях) росте дивне зїле, котре по проковтїеню відбирає чоловікови на якийсь час почуте гїркогє і солодкого смаку. Цукор видаєсь тогди цїлком без смаку мов мука, помаранча мов кисле молоко, а хїновий порошок немов вапно. Дперва по добрій годинї повертає назад чуте смаку. Ростина ся найде примїнене в медицині, бо нею буде можна усувати прикрїй смак деяких лїків. Індїйцї уживають еї за внутрїшний лїк по укушеню гадюки. В научнім свѣтї зове ся тая ростина Gumnema sylvestre.

Город а поле у малого господаря. У того, хто має мало ґрунту, морґ, два або й три, перша річ в тїм, щоби він мав як найбільшїй дохїд з него. Сїяти лиш само збіже на так маленькїм ґрунтї не оплачує ся і господар скоро ще не має якого зарїбку з боку, дуже бїдує. Отже треба собі якоєсь инакше радити, підносити

дохїд з того ґрунту иншим способом. Можна то зробити в той спосїб, коли з поля зробити ся город. Нинї всюди великий брак городовини; городники по мїстах не всїлї заспокоїти потреб і то єсть причиною, що городовина, особливо з весни навіть дуже дорого платить ся. Розуміє ся, що малий господар на селї не зможе на поли управляти всїякої найделїкатнїшої городовини; але бо тої і найменше потреба. За то далеко бїльше минає ся простої, котру можна би зовсїм добре управляти і на поли. Тим способом можна би й мати бїльшїй дохїд з поля, як лиш при самїй управї збіжа, і можна би поправити землю в поли і наконєць можна би з часом мати з того самого поля і лїпшу городовину і лїпше збіже. При управї городовини в поли цїла річ в тїм, щоби насамперед на першїй початок приготувати собі гнїй на поле під городовину, відтак щоби держати ся розумного плодозмїну, а наконєць, щоби цїла ростина брала ся до тої роботи і щоб єуєдї взаїмно собі помагали. В городї коло хати робить ся розсадники і грядки на заєєв, а в поли визначає ся кусєнь землї на город і уладжує ся его на шестилїтнїй плодозмїн. В першїм роцї по найсильнїшїм погноєню садить ся городовину, що має велике листе; капуєту, карафіоли, огїрки, селери; в другім роцї садить ся корїнаєту городовину як моркви і буряки; в третїм роцї гноїть ся лиш трохи обїрником або попелом і садить ся горох і фасолї та сочевицю; в четвєртїм роцї без обїрника єє ся овєс з конюшиною; в пятїм роцї гноїть ся зверха гїпсом і т. п. і єє ся конюшину; в шестїм роцї заорює ся конюшину, гноїть ся трохи і єє ся збіже. В той спосїб можна в городї коло хати управляти лїпшу і делїкатнїшу городовину та лагодити собі розсадку на поле, а в поли управляти простїйшу але вже на бїльшї розміри. Особливо можна би у великій масї садити капуєту і огїрки, а відтак горох і фасолї. На пшеничних полях може дуже добре удавати ся і найделїкатнїша городовина. В поли можна управляти слїдуючі роди городовини: капуєту просту і волоєку, бруксєльєку, салату головчасту, редьку чорну, моркву і вастернак, огїрки і динї, горох і фасолї, ранну бараболю, шпїнат, буряки і цибулю.

Жовта пропасниця, се найбільше нещастє народів полудневої Америки, стане ся тепер менше небезпечною. Молодому італїйскому ученому дру Санареллї, директорови гїгієнїчного інститута в Монтевідео а ученикови Пастера, удалось викрити бациль бразилїйскої жовтої пропасницї. Д-р Санареллї лїтами студїював сєєю слабїєть в Бразилїї та Ураґваю і дослїдив, що бациль пропасницї жовтої, подїбно як мїкроби дїфтеричнї, множить ся в безчисленнїм множествї в долиннїй частї тїла людского і витворює сильну отрую. Молодому ученому повелось уже винайти средство, убиваюєє сєй бациль і він назвав средство се „антїмарїльєєрум“, а дотеперішні проби видали дуже надїєні результати.

Телеґрами „Буковини“.

3 днѣ 13-го лїпня 1897 року.

Париж. Тутешні дневники обговорюють в дуже прихильний спосїб телеґраму австрійского цїсаря до султана. — Також англїйскі дневники виражають ся о тїм кроцї австрійского монарха як найсимпатичнїше.

Будапешт. Вчєра розпочало страїк 2.000 цєгольнїх робїтників.

Хєб. Підчас демонстрацїї арештували 17 осїб, мїж ними двох нїмецьких підданих. Демонструючу товпу мусїло аж розганяти войско, але не пришло нїгде до проливу крови.

себе розбуджувати, зацїплювати і підтримувати почуте народне. Початок до сєй оргїзацїї вийшов від покойного Варнави Вільчиньского, до котрого першїй пристав Омєлян Манаєтїрєскїй. Кинєна гадка ширила ся чим раз бїльше, обговорювала ся мїж приятелями, так що нарештї прийшло до того, що дїєсно завязало ся, очевидно, тайне товариство руских гїмназистів „Согласіє“ з статутами і 29-го жовтня 1870-го р. відбув ся при участї 23-ох членів першїй загальний збір в мешканю покойного Івана Сємаки. Цїль того товариства, як єказано в статутах, була: „возбужденїє руского духа, образование ся в рускомъ языкѣ и товариєска жизнь.“

Такі тайні товариства мїж учениками гїмназїальнїми се не новина. Звїєні з житя галицьких гїмназистів „громади“ і др., звїєно также, що і Волохи в черновецкїй гїмназїї мали тодї таке тайне товариство. Покликували їх до житя сердєчна приязнь мїж поодинокими товаришами шкїльної лавки і ідеальні змаганя молодецкого серця. Розвиваючи ся під добрими і щасливими обставинами, ставали такі товариства благотворною і підїймаючою силою для молодїжи, вони відтягали молодїж від злого, від зледацїня, плєкали мїж нею рїжні добродїтелї. І я належав до такого товариства, найгарнїйшї спомини з того часу лишили ся в моїй душі, а памятка по нїм зложена в двох томах „И. Онїшкевича Рускои Бібліотеки“, до котрої те наше товариство дало першїй почин і котру своєю працею і грїшми

під верховним надзором і при помочи свого незабутного учителя видало¹⁾.

Прочитуючи протоколи засѣдань „Согласїя“, бачимо также скрізь щирє старанє рускої молодїжи, осягнути свою цїль. Безнастанно читають ся лекцїї з рускої історїї і рускої лїтератури, а що правописє руска т. зв. історична або етимологїчна становила для всїх непоборимї трудности, то від часу до часу чути просьби поодиноких членів, щоб учити рускої правописє, — одним словом бачимо щирї змаганя рускої молодїжи, повной гарних ідеалів, на дорозї осєвіти і духовного поступу. Богато з членів „Согласїя“ трїбувало своїх молодецьких сил на нивї поезїї, складало рїжні віршї, котрі відтак на вечєрнїцях деклямовано: иншї грали театр і т. д. Найкращї надїї будили сї заходи рускої молодїжи, щоб сповнити завданє молодїжи і стати відтак потрібним членом єуєнїальности.

(Дальше буде).

¹⁾ Істория „И. Онїшкевича Рускои Бібліотеки“ розказана потрібно в „Буков. правосл. Калєндарї“ на р. 1894 в моїй автобіоґрафїї.

В КОЖДІЙ РУСКІЙ ХАТІ і ШКОЛІ повинна знаходити ся

Народописна карта

українсько-руського народу,

зладжена д-ром Гр. Величком, видана товариством „Просвіта“, а виконана в літографічній закладі Андрія Андрейчина у Львові.

Книгарська ціна карти, наклеєної вже на полотні, виносить 3 зр. 50 кр., а для членів „Просвіти“ і передплатників „Зорі“ 2 зр. 50 кр., з рекомендованою пересилкою 3 зр.

Купити можна в „Просвіті“ у Львові, ринок ч. 10.

Наклад невеликий; купуйте чимскорше!

„Дністер“

товариство взаїмних обезпечень у Львові в домі „Просвіти“ Ринок 10.

перше і одиноке руске товариство асекураційне, обезпечає будинки, скот, господарські знаряди, збіже в зерні і соломі, сіно в стогах і будинках против шкідливих вогнів за можливо найнижшою оплатою.

Дністер розпочав пятий рік своєї діяльності. Фонди „Дністра“ після закінчень рахункових з днем 31-го грудня 1896 виносять: фонд основний 50.000 зр., фонд резервовий 54731 зр. 04 кр., резерва премій 34737 зр. 03 кр., разом 139468 зр. 07 кр.

Шкоди ліквідують ся і виплачує ся сейчас по пожарі. В 4-х літах виплатив „Дністер“ 1176 відшкодовань в сумі 309.147 зр. 69 кр.

На жите можна обезпечити ся через „Дністер“, після всіх можливих комбінацій в товаристві взаїмних обезпечень в Кракові, котре дає як найкращіші умови і видає поліси і квіти в рускій мові.

Зголошення о уділені агенції в місцевостях, де „Дністер“ не є заступлений, приймають ся.

КОНКУРС.

Виділ „Народного Дому“ в Чернівцях пошукує для бурси від 1. л. вересня с. р.

УПРАВИТЕЛЯ

для надзору над питомцями бурси

і

ГОСПОДИНЮ

що подавала би питомцям харч разом з опалюванем, освічуванем і чищенням комнат та пранем білизни.

Термін для зголошення до кінця липня с. р. — Ближні умови в „Народнім Домі“ (улиця Петровича 2.) що-дня від 6—8 год. вечером.

Памятайте на Народний Дім в Чернівцях!

Хто хоче мати добру і дешево **МАШИНУ до ШИТЯ,** най удасть ся до мене, то певно не пожалує. Нові продаю дешевше як всюди, а употреблені, ще добре удержані почавши від 20 зр. і то за готові гроші і на виплат. Хто купить у мене нову чи стару машину, за реперацию не потребує журити ся, бо я роблю тую безплатно через цілий рік.

Русини, удавайте ся до мене, бо я також Русин і обслужу Вас по братньому

З поважанем
В. Данилевич,
машиніст у бровари Штайнера в Чернівцях, при ул. зелізничій (Bahnhofstrasse) ч. 26.

Для панів учителів!

INSPECTIONSBERICHT, Jahresausweis і Шкільні повідомлення (Schulnachrichten)

є на складі в друкарні „Рускої Ради.“

Просимо о замовлення.

ДРУКАРНЯ „РУСКОЇ РАДИ“ в Чернівцях.

Перша на Буковині

РУСКА ДРУКАРНЯ

в Народнім Домі при улици Петровича ч. 2.

приймає всякі роботи друкарські в мовах рускій, польській і німецькій.

ДОБІР БУКВ ВЕЛИКИЙ.

Роботи виконує ся скоро, солідно і дешево.

Русини! удавайте ся з роботами до своєї рускої друкарні!

ПОЇЗДИ ЗЕЛІЗНИЦЬ від дня 1-го мая 1897 після часу середно-европейского.

ВІДХОДЯТЬ З Чернівців						ПРИХОДЯТЬ ДО Чернівців						
до Неполоківців, Снятина, Львова, Відня	819	854	1232	404	1025	з Відня, Львова, Снятина, Неполоківців.	1128	320	757	811	610	
до Глибоки, Гадікфальви, Гатни, Іцкан і Бурдуженів	1148	351	832	—	635	з Бурдуженів, Іцкан, Гатни, Гадікфальви, Глибокої	—	809	1212	350	1000	
до Садагури, Боїна, Новоселці	645	430	—	—	—	з Новоселиці, Боїна, Садагури	—	1113	950	—	—	
З Глибоки						до Глибоки						
до Карапчева, Сторожинця, Бергомету, Межибродів	814	535	—	—	—	з Межибродів, Бергомету, Сторожинця, Карапчева	635	1037	800	—	—	
Перший поїзд іде на шляху Бергомет, Межиброди від 1-до марта до 3-го вересня що вівторка і п'ятниці.						Перший поїзд іде на шляху Бергомет Карапчів тільки в понеділок; другий поїзд на шляху Бергомет-Межиброди тільки від 1. липня до 31. вересня що понеділка і четверга; третій поїзд не іде в понеділок.						
З Гадікфальви						до Гадікфальви						
до Радівців	610	1003	228	612	805	з Радівців	542	855	115	550	747	
З Гатни						до Гатни						
до Качики, Гурагумори, Вами і Кімполонґу	1010	201	—	—	—	з Кімполонґу, Вами, Гурагумори, Качики	1258	625	—	—	—	
З Іцкан						до Іцкан						
до Сучави	327	630	1009	216	718	зі Сучави	442	842	130	630	837	
З Вами						до Вами						
до Рус-Молдавиці	346	647	913	1132	250	з Рус-Молдавиці	842	1259	204	322	545	905
Поїзди ідуть від часу до часу. Розвідати можна на стациях Вами, Драгоша і обох Молдавицях.						Поїзди ходять від часу до часу. Розвідатись можна на стациях Вами, Драгоші і обох Молдавицях.						
З Карапчева						до Карапчева						
до Чудина н. С.	854	1007	615	—	—	з Чудина н. С.	555	555	—	—	—	
Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка, нічний кожної днини.						Перший поїзд іде що понеділка, другий з винятком понеділка.						

□ поїзди поспішні; * поїзди особові; без знаку поїзди мішані. Час середно-европейский іде о 46 минут пізніше від черновецького часу; нічний час рахує ся від 6 год. вечером до 5 год. 59 мин. рано і зазначає ся підчеркне нем минут.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях. За редакцію відповідає Осип Маковей. З друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Хромовського.